

บทที่ 18

การประเมินผล หรือการวัดความสามารถ
ในการพูด
(The Evaluation of Speech)

บทที่ 18

การประเมินผล หรือการวัดความสามารถในการพูด (The Evaluation of Speech)

การประเมินผลในการพูดเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะฝึกตนเองให้เป็นนักพูดที่ดี การประเมินผลที่ดีนั้น จำเป็นจะต้องมีการวิจารณ์การพูด เพราะการวิจารณ์ ก็คือการพูด-ชม นั่นเอง โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว จะมีผู้อื่นเป็นผู้วิจารณ์ นั่นคือ ผู้วิจารณ์จะเป็นผู้ติ-ชม พร้อมทั้งแนะนำตามหลักเกณฑ์ของการวิจารณ์การพูด การติ-ชมนั้นเป็นการชี้ข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวของผู้พูด ส่วนการแนะนำนั้นเป็นการส่งเสริมให้มีการปรับปรุง ดังนั้น การพิจารณาการพูดจึงเป็นการช่วยให้การพูดได้ผลดีอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

1. ประโยชน์ของการวิจารณ์การพูด

การวิจารณ์การพูดมีประโยชน์ต่อผู้พูด และผู้วิจารณ์มาก แต่ที่สำคัญก็คือ มีประโยชน์ช่วยทำให้การพูดนั้นดีขึ้น อาจสรุปประโยชน์ของการวิจารณ์การพูดได้ดังนี้

1.1 ช่วยการปรับปรุงการพูดของผู้พูดให้ดีขึ้น เมื่อผู้พูดมีจิตใจกว้างขวางรับคำวิจารณ์แล้ว ก็จะแก้ไขข้อบกพร่องของตนให้ดีขึ้น

1.2 ช่วยฝึกฝนผู้วิจารณ์ให้มีความตั้งใจฟัง และเป็นการฝึกฝนผู้วิจารณ์ให้รู้จักวิเคราะห์และประเมินผลสิ่งที่ได้ฟัง

1.3 ส่งเสริมให้ผู้วิจารณ์ได้ใช้ความสามารถทั้งทางด้านสติปัญญาจากการสังเกตและจากการใช้ความรู้ให้ถูกต้องและเป็นประโยชน์

1.4 ผลพลอยได้จากการวิจารณ์การพูดก็คือ ผู้วิจารณ์สามารถที่จะนำข้อติ-ชมนั้นมาใช้กับตนเอง เมื่อถึงคราวที่ตนจะเป็นผู้พูดต่อไป ทั้งนี้ จะทำให้การพูดได้ผลดีอย่างรวดเร็ว

2. หน้าที่ของผู้วิจารณ์

2.1 ผู้วิจารณ์จะต้องพูดวิจารณ์ด้วยเหตุผล ด้วยหลักเกณฑ์ของการวิจารณ์ และด้วยการใช้วิจารณ์อย่างมีไมซ์ด้วยอารมณ์

2.2 ผู้วิจารณ์จะต้องวิจารณ์ด้วยความสุจริตใจ และด้วยความเที่ยงธรรม โดยถือหลักที่ว่าติเพื่อก่อ ชมเพื่อให้เกิดกำลังใจ

2.3 ในการวิจารณ์ ผู้วิจารณ์ควรจะเสนอข้อแนะนำของตนเองในทางที่ดี ที่มีประโยชน์ เพื่อว่าผู้พูดควรจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

2.4 ผู้ที่จะทำการวิจารณ์จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี คือ ฟังตั้งแต่ประโยคเริ่มต้น จนประโยคสุดท้าย และจะต้องเป็นการฟังเพื่อพิจารณาหาเหตุผล อาจจะได้ว่า ผู้วิจารณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งมรรยาทที่ดีในการฟัง และมรรยาทที่ดีในการพูด และจะต้องพูดวิจารณ์ด้วยภาษาที่สุภาพ

3. หน้าที่ของผู้ถูกวิจารณ์

ผู้ถูกวิจารณ์ไม่ควรที่จะเกิดการท้อถอยเมื่อรู้ว่าการพูดของตนเองนั้นจะถูกนำไปวิจารณ์ แต่ควรจะตั้งใจพูดให้เต็มความสามารถ พูดให้ดีที่สุด และควรยึดถือข้อแนะนำต่อไปนี้

3.1 ผู้ถูกวิจารณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีมรรยาทในการฟัง และจะต้องพยายามตั้งใจให้เป็นกลางยอมรับฟังข้อดีของผู้อื่น จะต้องไม่โกรธและถกเถียงกัน

3.2 ผู้ถูกวิจารณ์ควรที่จะนำข้อดีและข้อแนะนำไปปรับปรุงการพูดของตนเองในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

4. หลักเกณฑ์ในการวิจารณ์หรือการประเมินผลการพูดทั่ว ๆ ไป

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าผู้ที่จะทำการวิจารณ์นั้นจะต้องวิจารณ์ด้วยเหตุผล และหลักการ มิใช่ความนึกคิดที่เกิดจากอารมณ์ อาจสรุปหลักเกณฑ์ในการพูดวิจารณ์การพูดทั่ว ๆ ไป ได้ดังต่อไปนี้

4.1 ท่าทีและการปรับตัวโดยทั่วไป ผู้วิจารณ์จะต้องเริ่มพิจารณาจากการปรากฏตัวของผู้พูดว่ามีความประหม่าหรือไม่ และผู้พูดมีความมั่นใจในตนเองหรือไม่ ตลอดจนการมีลักษณะที่แจ่มใส คล่องแคล่ว (pleasant and active) มีลักษณะเป็นธรรมชาติ (natural) หรือแข็ง มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศทั่ว ๆ ไปหรือไม่

4.2 เสียง ในการพิจารณาถึงเรื่องเสียงนั้น ผู้วิจารณ์จะต้องพิจารณาในขอบเขตของความดังของเสียง คุณภาพของเสียงนั้นน่าฟังหรือไม่อัตราความเร็วของเสียงที่พูด การพูดนั้นมีลักษณะเหมือนการสนทนา หรือการอ่านหนังสือ ผู้พูดพูดตะกุกตะกักหรือไม่ ผู้พูดพูดห้วนเกินไปหรือไม่

4.3 การออกเสียง (Pronunciation) ผู้พูด ๆ ได้ชัดเจน และถูกต้องเป็นที่ยอมรับในสังคมของผู้มีการศึกษาหรือไม่

4.4 อากัปกิริยาท่าทาง (Posture and Gesture) ผู้วิจารณ์ควรจะพิจารณาว่า ผู้พูดได้ใช้สายตาได้เหมาะสมหรือไม่ ผู้พูดได้จับตากับผู้ฟัง (eye - contact) ตลอดเวลาหรือมองข้ามผู้ฟังไป นอกจากนี้ผู้พูดได้ควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายได้ดี หรือว่าได้แสดงพฤติกรรมยถากรรมขึ้น

4.5 ภาษา ผู้วิจารณ์ควรจะพิจารณาต่อไปอีกว่า ผู้พูดได้ใช้ภาษาที่สุภาพ แสดงถึงความเป็นผู้มีรสนิยมที่ดีหรือไม่ ใช้ภาษาที่กระชับรัดกุม มีความหมายดี หรือมีความหมายคลุมเครือ หรือใช้ภาษาที่เข้าไปขำมาจนผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย และภาษาที่ทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพพจน์ และมีชีวิตจิตใจหรือไม่

4.6 ความคิดและเนื้อหาสาระ คือ การพิจารณาถึงเนื้อหาหรือสาระของเรื่องที่พูดว่ามีจุดมุ่งหมาย มีการขยายความ มีผลความมาประกอบใจความ มีข้อเท็จจริง มีลักษณะสร้างสรรค์ มีความคิดอ่านที่เป็นของตนเอง และมีความสำคัญหรือไม่

4.7 การประมวลเรื่อง การพิจารณาถึงการประมวลเรื่องนั้น คือ การพิจารณาเกี่ยวกับการอารัมภบท (Introduction) การสรุป (conclusion) ตลอดจนการลำดับข้อความตามสำคัญ การเปลี่ยนจากความคิดหนึ่งไปสู่อีกความคิดหนึ่ง

หลักการวิจารณ์การพูดนั้นได้จัดให้อยู่ในรูป (form) ของสเกลวัดความสามารถในการพูดต่อที่ประชุมชน (Evaluation Scale for Public Speaking) ดังต่อไปนี้ :

สเกลวัดความสามารถในการพูดต่อที่ประชุมชน
(Evaluation Scale for Public Speaking)

ชื่อ ----- วันที่ ----- อาจารย์ผู้สอน -----
หัวข้อเรื่องที่พูด ----- เวลา -----

แนวในการพิจารณา	ระดับ คะแนน 1 - 9	ข้อวิจารณ์เพิ่มเติม
<p>1. ท่าทีและการปรับตัวโดยทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรากฏตัวและการแต่งกาย - ความกระตือรือร้น - ความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้อยู่ในอาการอันสงบ - ความแจ่มใส (Pleasant) - ลักษณะซึ่งพร้อมที่จะติดต่อและสื่อความหมายกับผู้ฟัง - ลักษณะว่องไว คล่องแคล่ว (active) - ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศต่างๆ ไป 		
<p>2. เสียง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้ยินชัดเจน (ความดังของเสียง) - มีคุณภาพน่าฟัง, นุ่มนวล ไม่เกินจนเกินไป - มีอัตรา ช้า - เร็ว พอเหมาะ - เป็นลักษณะท่าทีละม้ายกับการสนทนา 		

แนวในการพิจารณา	ระดับคะแนน	ข้อวิจารณ์เพิ่มเติม
<ul style="list-style-type: none"> – เปลี่ยนแปลงบ้างเป็นครั้งคราว – พริ้งพวูไม่ตะกุกตะกัก – ทิ้งท้ายเสียงได้เหมาะสม ไม่ห้วนไปหรือลากยาวจนเกินไป 		
<p>3. การออกเสียงถ้อยคำแต่ละคำ (Pronunciation)</p> <ul style="list-style-type: none"> – ชัดเจน – ถูกต้องเป็นที่ยอมรับในวงของผู้มีการศึกษา 		
<p>4. อาอัปกริยาทำทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> – ใช้สายตาได้เหมาะสมจับสายตากับผู้ฟัง โดยทั่วไปได้ตลอดเวลา (eye - contact) – ควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ เช่น มือ แขน ศีรษะ รวมทั้งการเคลื่อนไหวอื่น ๆ – การดัดแปลงอาอัปกริยาให้เข้ากับบรรยากาศของที่ประชุม 		
<p>5. ภาษาที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> – ส่อให้เห็นถึงรสนิยมที่ดี – กระชับและชัดเจน ไม่คลุมเครือ – มีชีวิตจิตใจ – ไม่ซ้ำซากจนน่าเบื่อ – ถูกต้องกับความนิยมของสังคมผู้มีการศึกษา 		

แนวในการพิจารณา	ระดับคะแนน	ข้อวิจารณ์เพิ่มเติม
<p>6. ความคิด - เนื้อหาสาระ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน - มีศูนย์รวมของใจความอันแน่นอน - มีผลความสนับสนุนเป็นอย่างดี - มีการขยายความได้อย่างเหมาะสม (สามารถนำเอาผลความมาประกอบใจความได้เป็นอย่างดี) - ถูกต้องตามข้อเท็จจริง - ชัดเจนไม่คลุมเครือ - น่าสนใจ - มีลักษณะสร้างสรรค์ มีความคิดความอ่านเป็นของตนเอง - ทรงความสำคัญพอที่น่าจะนำมาเสนอต่อที่ประชุม 		
<p>7. การประมวลเรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขึ้นอาร์มบทได้ดี (Introduction) - แบ่งตอนได้เหมาะสม - รู้วิธีเชื่อมโยงจากความคิดข้อหนึ่งไปสู่อีกข้อหนึ่งเป็นอย่างดี - ลำดับข้อความได้เหมาะสม - สามารถสรุปได้อย่างรัดกุม (Conclusion) 		
	รวม	

5. หลักเกณฑ์ในการวิจารณ์หรือวัดความสามารถในการพูดเฉพาะชนิด

การวิจารณ์การพูดเฉพาะชนิดนั้น มุ่งการพิจารณาส่วนใหญ่ไปในด้านเนื้อหาปฏิบัติ และมรรยาท เช่น การวิจารณ์การเล่าเรื่อง การสัมภาษณ์ การอภิปราย และการโต้วาท

การวิจารณ์การพูดเฉพาะด้านเหล่านี้ ผู้วิจารณ์ควรมุ่งไปตามหลักเกณฑ์ที่ให้ไว้ตามรูป (form) ต่อไปนี้ :

การวัดความสามารถในการเล่าเรื่อง

คะแนน หมายเหตุ

การเล่าเรื่องประเภท -----
เรื่อง -----

ผู้วิจารณ์ -----

1. เนื้อหามีสาระ สนุกน่าสนใจ -----
 2. การเริ่มต้นและจบลงของการเล่า -----
 3. น้ำเสียง และภาษาที่ใช้ -----
 4. การชักจูงใจผู้ฟัง -----
 5. อัตราการพูด -----
 6. การใช้ท่าทางประกอบ -----
 7. ลักษณะสร้างสรรค์ และความคิดอ่านเป็นของตนเอง -----
 - & ความแม่นยำในการจำเรื่อง -----
 9. การลำดับเรื่อง -----
 10. การขยายความเนื้อเรื่อง -----
 11. ความเชื่อมั่นในตนเอง -----
 12. การตระเตรียม -----
 13. ใช้สายตาได้เหมาะสม -----
 14. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้ฟัง -----
 15. ความสามารถใส่อารมณ์และความรู้สึก -----
- ข้อคิดเห็นของผู้วิจารณ์ -----

รวมคะแนน ----- (คะแนนเต็ม 15)

การวัดความสามารถในการสัมภาษณ์

เรื่อง -----
ผู้สัมภาษณ์ -----
ผู้ให้สัมภาษณ์ -----
ผู้วิจารณ์ -----

ก. หมวดเนื้อหา

คะแนน หมายเหตุ

การกล่าวปฏิสันถาร -----
การนำเข้าสู่การสัมภาษณ์ -----
การใช้คำถาม -----
สาระของการสัมภาษณ์ -----
การใช้ภาษา -----

ข. หมวดปฏิบัติ

การปรับตัวของผู้สัมภาษณ์ -----
ความเป็นกันเอง และความเข้าใจกัน -----
การเป็นผู้ฟังที่ดี -----

ค. หมวดบรรยากาศ

ทัศนคติของผู้สัมภาษณ์ -----
ปฏิภาณ และไหวพริบของผู้สัมภาษณ์ -----
ความพยายาม -----
การให้ความร่วมมือ -----
การพูด (คล่อง, สุภาพ ? ฯลฯ) -----
การแต่งกาย -----

การใช้เวลาสัมภาษณ์ (มากหรือน้อยเกินไป) -----
ข้อคิดเห็นของผู้วิจารณ์ -----

รวมคะแนน ----- (คะแนนเต็ม 15)

การวัดความสามารถในการพูดอภิปราย

เรื่อง -----

ผู้อภิปราย -----

ผู้ดำเนินการอภิปราย -----

ผู้วิจารณ์ -----

1) เรื่องที่ทำการอภิปรายนั้นเหมาะสมหรือไม่? -----

2) ขอบเขตที่ทำการอภิปราย เหมาะสมและมีความหมาย หรือไม่? -----

3) ผู้อภิปราย แต่ละคนทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ หรือไม่? -----

4) ผู้อภิปราย แต่ละคนรักษามรรยาทในการพูด - ในการฟังหรือไม่? -----

5) การอภิปรายนั้น แสดงเหตุผล ชัดแจ้งจริง และทัศนคติที่ดีหรือไม่? -----

6) การอภิปรายนั้นประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพหรือไม่? -----

7) ผู้ดำเนินการอภิปราย ได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์หรือไม่? -----

8) ข้อคิดเห็นของผู้วิจารณ์ -----

รวมคะแนน ----- (คะแนนเต็ม 20)

การวัดความสามารถในการโต้วาทิ

ผู้ตติ -----

ผู้โต้วาทิ { ฝ่ายเสนอ -----
 { ฝ่ายค้าน -----

ผู้ดำเนินการโต้วาทิ -----

ผู้วิจารณ์ -----

1) ผู้ตติที่ทำการโต้วาทินั้นเหมาะสมหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่? -----

2) ขอบเขตที่ทำการโต้วาทินั้น เหมาะสม และมีความหมายหรือไม่? -----

3) ผู้โต้วาทิแต่ละคน ได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์หรือไม่? อย่างไร? -----

4) ผู้โต้วาทิแต่ละคน รู้จักหน้าที่ และมรรยาทของการโต้วาทิหรือไม่? -----

5) การโต้วาทินั้น มีสาระ เนื้อหา และเหตุผลหรือไม่? อย่างไร? -----

6) การโต้วาทินั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่? -----

7) ผู้ดำเนินการโต้วาทิได้ทำหน้าที่สมบูรณ์หรือไม่? -----

8) ข้อคิดเห็นของผู้วิจารณ์ -----

รวมคะแนน ----- (คะแนนเต็ม 20)

8. การปรับปรุง ความสามารถในการพูด*

ผู้พูดควรจะสำรวจตนเองทั้งก่อนพูดและหลังพูด เพื่อการปรับปรุงสมรรถภาพในการพูดครั้งต่อ ๆ ไปด้วยการตอบคำถามต่อไปนี้

ก่อนการพูด การสำรวจตนเองก่อนการพูดมีดังนี้คือ

- 6.1 ท่านทราบหรือยังว่าจะพูดเรื่องอะไร
- 6.2 ท่านเตรียมแผนการพูดให้เกิดความมั่นใจหรือยัง
- 6.3 ท่านทราบดีหรือยังว่าจะพูดกับใคร
- 6.4 ท่านแน่ใจแล้วหรือว่าเลือกเนื้อเรื่องเหมาะกับผู้ฟัง
- 6.5 มีผู้ที่จะฟังท่านพูดจำนวนเท่าใด
- 6.6 เวลาที่กำหนดให้พูดนานเท่าใด
- 6.7 สถานที่ที่จะพูดอยู่ที่ไหน มีสภาพอย่างไร
- 6.8 แต่งกายอย่างไร จะเหมาะกับกาลและเทศะ
- 6.9 ท่านค้นคว้าถึงสิ่งที่จะนำไปพูดได้กว้างขวางเพียงใด
- 6.10 ท่านห่วงเกรงหรือพร้อมที่จะตอบข้อซักถามบ้างไหม
- 6.11 ท่านจะปรับปรุงเกี่ยวกับเรื่องในการพูดครั้งนี้หรือไม่
- 6.12 ท่านรู้สึกว่าคุณฟังความรู้น้อยกว่าท่าน จะพูดอย่างไรก็ได้หรือเปล่า
- 6.13 ท่านมีสุขภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะไปพูดตามกำหนดเวลาหรือไม่
- 6.14 ท่านจะปลีกเวลาจากธุระกังวลใจอื่น ๆ ได้ในวันกำหนดพูดหรือไม่
- 6.15 ท่านได้สรรหาคำขึ้นต้นและลงท้ายไว้พร้อมแล้วหรือยัง
- 6.16 คำพูดที่ท่านเตรียมไว้ จะทำให้ท่านพูดขึ้นต้นได้ตื่นเต้น และจบได้จับใจมาก

น้อยเพียงใด

- 6.17 ท่านแม่นยำในคำขึ้นต้นและลงท้ายแล้วหรือ
- หลังจากการพูด การสำรวจตนเองหลังจากการพูดมีดังนี้
- 6.18 ปฏิกริยาของผู้ฟังโดยทั่ว ๆ ไปเป็นอย่างไร
 - 6.19 ท่านปรากฏตัวด้วยความมั่นใจเพียงใด
 - 6.20 ท่านแต่งกายได้เหมาะสมกับที่ประชุมชนหรือเปล่า
 - 6.21 คำเริ่มต้นของท่านได้รับการสนองตอบจากผู้ฟังตามที่คาดไว้หรือไม่
 - 6.22 การเริ่มเรื่องของท่านเย็นเยือก และวทวนหรือเปล่า

*คัดจากหนังสือ "ฝึกพูด" ของสมาคมฝึกพูดแห่งประเทศไทย

- 6.23 กระแสเสียงของท่านเป็นไปตามธรรมชาติ หรือสิ้นเครื่อง ในตอนต้น ดังเกินไป หรือเบาเกินไป
- 6.24 น้ำเสียงที่ท่านใช้เข้ากับเรื่องหรือไม่
- 6.25 ท่านพูดผิดไวยากรณ์มากน้อยเพียงใด
- 6.26 ท่านพูดได้ตรงเรื่องที่เตรียมไว้หรือเปล่า
- 6.27 ท่านใช้สายตาสื่อความเข้าใจกับผู้ฟังได้ดีเพียงใด
- 6.28 ท่านใช้ท่าทางประกอบคำพูดได้ถูกต้องหรือไร้ความหมาย
- 6.29 ท่านเรียบเรียงเนื้อเรื่องได้ตามขั้นตอนเป็นลำดับหรือไม่
- 6.30 การพูดของท่านสร้างภาพพจน์ให้กับผู้ฟังด้วยหรือไม่
- 6.31 คำพูดของท่านเป็นที่เข้าใจ และแสดงความจริงใจต่อผู้ฟังเพียงใด
- 6.32 เนื้อหา สาระที่ท่านพูดมีคุณค่าต่อผู้ฟังตามที่ท่านเตรียมหรือเปล่า
- 6.33 ท่านสรุปจบได้จับใจเพียงใด
- 6.34 ท่านคิดว่าการพูดของท่านบรรลุความมุ่งหมายหรือไม่
- 6.35 คำพูดของท่านเป็นที่สบอารมณ์ของผู้ฟังเพียงใด
- 6.36 ท่านสร้างอารมณ์ขันครึกครื้นแก่ผู้ฟังบ้างหรือไม่
- 6.37 หลังจากท่านพูดจบลง ผู้ฟังยังรู้สึกว่ามีใครอยากฟังต่ออีกหรือไม่
- 6.38 มีผู้ฟังหลับในระหว่างท่านพูดหรือเปล่า
- 6.39 ท่านใช้เวลาพูดได้พอดีหรือมากเกินไป น้อยไปเท่าใด
- 6.40 ท่านพูดอืดอืด เอ้ออ้อตลอดเวลาหรือเปล่า
- 6.41 ท่านแสดงกิริยาล้วงแคะ แคะเกา ระหว่างพูดบ้างหรือเปล่า
- 6.24 ท่านยังมีความหวัง และกล้าพูดต่อหน้าชุมชนอีกต่อไปหรือไม่
- คำถามทั้งหมดนี้จะช่วยให้ท่านได้สำรวจ และประเมินผลตนเองจึงเป็นปัญหาที่น่าจะคิดโดยละเอียด และสุขุม
-